

Kohtuasi C-119/20**Eelotsusetaotlus****Saabumise kuupäev:**

28. veebruar 2020

Eelotsusetaotluse esitanud kohus:

Augstākā tiesa (Senāts) (Lāti kõrgeim kohus)

Eelotsusetaotluse kuupäev:

24. veebruar 2020

Esimese astme kohtus kaebaja ja kassatsioonimenetluses kassaator:

Līga Šenfelde

Teine menetlusosaline:

Lauku atbalsta dienests (maaelu arengu amet, Lāti)

[...]

Halduskollegium

Latvijas Republikas Senāts (Lāti Vabariigi kõrgeim kohus)**KOHTUMÄÄRUS**

Riia, 24. veebruar 2020

[...] [kohtu koosseis]

vaatas kirjalikus menetluses läbi Līga Šenfelde kassatsioonkaebuse (*kaebaja palvel ei ole tema nimi anonüümseks muudetud, vaid see on täielikult ära toodud*) Administratīvā apgabaltiesa (haldusasjade regionaalne kohus, Lāti) 29. septembri 2017. aasta kohtuotsuse peale Līga Šenfelde kaebuse alusel algatatud halduskohtumenetluses nõudega kohustada Lauku atbalsta dienesti (maaelu arengu amet, Lāti) väljastama [temale] soodsat haldusakti, millega kiidetaks heaks projekt [...] „ZS „Purenes“ pārņemšana un attīstība“ („põllumajandusettevõtte Purenes ostmine ja arendamine“).

Põhikohtuasja vaidluse ese ja asjassepuutuvad asjaolud

[1] Kaebaja [esimeses kohtuastmes ja nüüd kassaator; edaspidi „kaebaja“] esitas 5. oktoobril 2015 põllumajandusettevõtete ja ettevõtluse arendamise meetmete allmeetme 6.3 ([rubriigis] „Ettevõtlusega alustamise toetus väikeste põllumajandusettevõtete arendamise kaudu“; edaspidi „ettevõtlusega alustamise toetus“) raames projekti heakskiitmise taotluse. Lauku atbalsta dienests kiitis selle projekti 15. jaanuaril 2016 heaks.

Kaebaja ostis 27. juulil 2016 põllumajandusettevõtte Purenes.

Kaebaja esitas 23. augustil 2016 allmeetme 6.1 („Ettevõtlusega alustamise toetus noortele põllumajandustootjatele“; edaspidi „noorte põllumajandustootjate toetus“) raames projekti [...] „Põllumajandusettevõtte Purenes ostmine ja arendamine“ heakskiitmise taotluse. Sel ajavahemikul jätkas kaebaja ka allmeetme 6.3 raames ette nähtud tegevust.

Lauku atbalsta dienests keeldus 6. jaanuari 2017. aasta otsusega noorte põllumajandustootjate toetuse andmisest põhjendusel, et 15. jaanuaril 2016 oli heaks kiidetud kaebaja projekt, millega see oli saanud ettevõtlusega alustamise toetust. Lauku atbalsta dienests on seisukohal, et Euroopa Parlamendi ja nõukogu 17. detsembri 2013. aasta määrus (EL) nr 1305/2013 Euroopa Maaelu Arengu Põllumajandusfondist (EAFRD) antavate maaelu arengu toetuste kohta ja millega tunnistatakse kehtetuks nõukogu määrus (EÜ) nr 1698/2005 (edaspidi „määrus nr 1305/2013“), näeb ette, et toetust saavad põllumajandusettevõtted kuuluvad eri kategooriatesse ning et toetused ei tohi kattuda. Tema hinnangul tuleneb see järeldus ka ministrite nõukogu 9. juuni 2015. aasta määruse nr 292 põllumajandusettevõtete ja ettevõtluse arendamise meetme raames allmeetme „Ettevõtlusega alustamise toetus väikeste põllumajandusettevõtete arendamise kaudu“ riiklike ja Euroopa Liidu toetuste andmise korra eeskirjade kohta (Ministru kabineta 2015. aasta 9. juuni noteikumi Nr. 292 „Valsts un Eiropas Savienības atbalsta piešķiršanas kārtība pasākuma “Lauku saimniecību un uzņēmējdarbības attīstība” apakšpasākumā “Atbalsts uzņēmējdarbības uzsākšanai, attīstot mazās lauku saimniecības”“) (edaspidi „määrus nr 292“) punktist 1 ja ministrite nõukogu 16. juuni 2015. aasta määruse nr 323 põllumajandusettevõtete ja ettevõtluse arendamise meetme raames allmeetme „Ettevõtlusega alustamise toetus noortele põllumajandustootjatele“ riiklike ja Euroopa Liidu toetuste andmise korra eeskirjade kohta (Ministru kabineta 2015. aasta 16. juuni noteikumi Nr. 323 „Valsts un Eiropas Savienības atbalsta piešķiršanas kārtība pasākuma “Lauku saimniecību un uzņēmējdarbības attīstība” apakšpasākumam “Atbalsts jaunajiem lauksaimniekiem uzņēmējdarbības uzsākšanai”“) (edaspidi „määrus nr 323“) punktist 1, milles on ette nähtud noorte põllumajandustootjate toetuse ja ettevõtlusega alustamise toetuse puhul ühekordne makse. Lauku atbalsta dienests seisukoha põhjal võib taotleja [sama] meetme raames saada kas ettevõtlusega alustamise toetust või noorte põllumajandustootjate toetust.

Lauku atbalsta dienests sõnul on liikmesriigil vastavalt Euroopa Komisjoniga kooskõlastatud maaelu arengu programmile õigus ühe põllumajandustootjate toetuste kombineerimise taotlus tagasi lükata, kui maaelu arengu programmis ette

nähtud kombineerimisjärjestust ei ole järgitud. Nimetatud talituse põhjendustest nähtub, et ei ole lubatud taotleda algul ettevõtlusega alustamise toetust ja seejärel noorte põllumajandustootjate toetust, sest esimese tegevuskoha või põllumajandusettevõtte omandamise tingimus ei ole seega täidetud.

[2] Kuna kaebaja ei olnud otsusega nõus, pöördus ta kohtusse. Administratīvā rajona tiesa (rajooni halduskohus, Läti) ja Administratīvā apgabaltiesa (haldusasjade regionaalne kohus) jätsid tema nõuded rahuldamata.

Kohtud nõustusid Lauku atbalsta dienests seisukohaga ning järeldasid samuti, et projektides esitatud eesmärkidest ilmneb, et teine neist kujutab endast esimesega algatatud eesmärgi saavutamise jätkamist. Järelikult ei saa pidada täidetuks noorte põllumajandustootjate toetuse eesmärki, milleks on põllumajandusettevõttes tegevust alustavate noorte toetamine. Noorte põllumajandustootjate toetuse andmine rikuks ühekordse makse reeglit. [Ministrite nõukogu] määruste nr 292 ja nr 323 ning [Euroopa] määruse nr 1305/2013 sätete koos tõlgendamisest ei nähtu, et seadusandja eesmärk oleks anda ühele ja samale taotlejale kaks toetust. Vastavalt määruse nr 323 punktile 22 hindab Lauku atbalsta dienests äriplaani kvaliteeti ja investeeringute vastavust seatud eesmärkidele, samuti eesmärkide proportsionaalsust toetuse kogusummaga ning kontrollib, kas toetust antakse kõige tõhusamalt. Toetuse andmist kaks korda samal eesmärgil ei saa pidada rahaliste vahendite proportsionaalseks kasutamiseks teiste taotlejate suhtes. Vastavalt määruse nr 323 sätetele peab taotleja selleks, et saada noorte põllumajandustootjate toetust, alustama esmakordselt tegevust põllumajandusettevõttes (või selle ostma või pärima) omanikuna. Seevastu määruse nr 292 sätete kohaselt antakse ettevõtlusega alustamise toetust juba olemasolevate ettevõtete arendamiseks. Samamoodi on mõlema määruse punktis 1 ette nähtud, et sel kujul toetust antakse ühekordse maksena. See tähendab, et toetust võib anda ainult üks kord majandustegevuse käigus, kuna abi vormid on mõeldud ühekordseks stiimuliks väikeettevõtete arengu edendamiseks.

[3] Kaebaja esitas kassatsioonkaebuse, väites, et kohtud on vääralt tõlgendanud muu hulgas määruse nr 1305/2013 sätteid. Tema arusaamise järgi reguleerivad iga allmeetme toetuse saamist eri õigusnormid ja piirang, mille kohaselt ei või toetust saada rohkem kui üks kord, kehtib vaid iga konkreetse allmeetme kohta. Kaebaja sõnul võivad ettevõtlusega alustamise toetuse saajad taotleda noorte põllumajandustootjate toetust, sest ettevõtluse arendamise eesmärkidega on loogiliselt kooskõlas, et väikeettevõttest võib kasvada suurem ettevõtte.

[4] Järelikult on käesolevas asjas küsimus selles, kas kaebaja võib saada ainult ühte toetust või mõlemat.

Asjakohased liikmesriigi ja Euroopa Liidu õigusnormid

[5] Euroopa Liidu õigusnormid:

[5.1] Euroopa Parlamendi ja nõukogu 17. detsembri 2013. aasta määruse (EL) nr 1305/2013 Euroopa Maaelu Arengu Põllumajandusfondist (EAFRD) antavate

maaelu arengu toetuste kohta ja millega tunnistatakse kehtetuks nõukogu määrus (EÜ) nr 1698/2005, artikkel 19:

[„]1. Käesoleva meetme kohane toetus hõlmab järgmist:

a) ettevõtlusega alustamise toetus:

i) noortele põllumajandustootjatele;

[...]

iii) väikeste põllumajandusettevõtete arendamiseks;

[...]

2. Lõike 1 punkti a alapunkti i kohast toetust antakse noortele põllumajandustootjatele.

[...]

Lõike 1 punkti a alapunkti iii kohast toetust antakse liikmesriikide poolt kindlaks määratud väikestele põllumajandusettevõtetele.

4. [...]

Lõike 1 punkti a alapunkti i alusel toetust saavate noorte põllumajandustootjate puhul näeb äriplaan ette, et noor põllumajandustootja vastab määruse (EL) nr 1307/2013 artiklis 9 sätestatud aktiivse põllumajandustootja määratlusele 18 kuu jooksul alates tegevuse alustamise kuupäevast.

Liikmesriigid määravad kindlaks ülemise ja alumise lävendi, mille alusel võimaldatakse põllumajanduslikele majapidamistele juurdepääsu lõike 1 punkti a alapunktide i ja iii kohasele toetusele. Lõike 1 punkti a alapunkti i kohase toetuse alumine lävend on kõrgem kui lõike 1 punkti a alapunkti iii kohane ülemine lävend. Toetust võivad saada üksnes põllumajanduslikud majapidamised, kes vastavad mikro- ja väikeettevõtjate määratlusele.

[...][“]

[5.2] Euroopa Liidu suuniste riigiabi kohta põllumajandus- ja metsandussektoris ning maapiirkondades aastateks 2014–2020 [jao 2.4 („mõisted“)] punktis [35]29] on sätestatud, et „noor põllumajandustootja“ on taotluse esitamise hetkel kuni 40 aasta vanune, vastavate ametialaste oskuste ja pädevustega isik, kes asub esimest korda tegutsema põllumajandusliku majapidamise juhina.

[6] Liikmesriigi õigusnormid:

[6.1] Ministrite nõukogu 9. juuni 2015. aasta määrus nr 292 põllumajandusettevõtete ja ettevõtluse arendamise meetme raames allmeetme

„Ettevõtlusega alustamise toetus väikeste põllumajandusettevõtete arendamise kaudu“ riiklike ja Euroopa Liidu toetuste andmise korra eeskirjade kohta.

Punkt 1: [„]Käesolevates õigusnormides sätestatakse põllumajandusettevõtete ja ettevõtluse arendamise meetme raames allmeetme „Ettevõtlusega alustamise toetus väikeste põllumajandusettevõtete arendamise kaudu“ riiklike ja Euroopa Liidu toetuste *ühekordse makse vormis* andmise kord.[“]

Punkt 20: [„]toetusetaotleja võib programmiperioodil saada käesolevates sätetes nimetatud toetust üks kord.[“]

[6.2] Ministrite nõukogu 16. juuni 2015. aasta määrus nr 323 põllumajandusettevõtete ja ettevõtluse arendamise meetme raames allmeetme „Ettevõtlusega alustamise toetus noortele põllumajandustootjatele“ riiklike ja Euroopa Liidu toetuste andmise korra eeskirjade kohta.

Punkt 1: [„]Käesolevates õigusnormides sätestatakse põllumajandusettevõtete ja ettevõtluse arendamise meetme raames allmeetme „Ettevõtlusega alustamise toetus noortele põllumajandustootjatele“ riiklike ja Euroopa Liidu toetuste *ühekordse makse vormis* andmise kord.[“]

Põhjused, mille tõttu on eelotsusetaotluse esitanud kohtul Euroopa Liidu õiguse tõlgendamisel kahtlusi

[7] Lauku atbalsta dienesti selgitustest, millega nõustusid ka madalama astme kohtud, nähtub, et põllumajandustootja kaotab „noore põllumajandustootja“ staatuse juba üksnes seetõttu, et ta on kaks aastat varem saanud määruse artikli 19 lõike 1 punkti a alapunktis iii ette nähtud toetust väikeste põllumajandusettevõtete arendamiseks.

Senätsil (Läti kõrgeim kohus) on kahtlusi seoses sellega, et ainuüksi selle asjaolu tõttu nimetatud staatus kaotatakse.

[8] Komisjoni 17. juuli 2014. aasta rakendusmäärus, milles sätestatakse Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse (EL) nr 1305/2013 (Euroopa Maaelu Arengu Põllumajandusfondist (EAFRD) antavate maaelu arengu toetuste kohta) rakenduseeskirjad (edaspidi „määrus nr 808/2014“), artiklis 11 on ette nähtud meetmete kombineerimine, kuid see säte ei näe sõnaselgelt ette määruse nr 1305/2013 artikli 19 lõikes 1 osutatud meetmete kombineerimist ega kehtesta ka võimalikku liikmesriigi kaalutusõigust kehtestada võimalikke piiranguid toetuste saamisele, kui toetused puudutavad ühte ainust meetet.

Oma seisukohtades kassatsioonkaebuse kohta märgib Lauku atbalsta dienests, et vastavalt määruse nr 1305/2013 artiklis 10 ette nähtud kohustusele on Läti Euroopa Komisjoniga kooskõlastanud programmdokumendi (Läti maaelu arengu programm) aastateks 2014–2020 (kättesaadav põllumajandusministeeriumi veebisaidil: <https://www.zm.gov.lv/zemkopibas-ministrija/statiskas-lapas/latvijas-lauku-attistibas-programma-2014-2020-gadam?id=6426#jump>). Tema arvates

tuleb selle dokumendi sisust järelda, et Läti ei valinud võimalust lubada allmeetmeid 6.1 ja 6.3 omavahel kombineerida. Lauku atbalsta dienests juhib tähelepanu selle programmi punktidele 8.2.5.3.1.11 (kõnealuse dokumendi leheküljel 276 esitatud kombineerimistingimus) ja 8.2.5.3.2.11 (kõnealuse dokumendi leheküljel 283 esitatud kombineerimistingimus). 2014.–2020. aasta programmi koostamisel järgiti põhimõtet, et lubatud on ainult selles dokumendis nimetatud tegevused ja selles nimetatud tegevused ei ole lubatud.

Senätsi jaoks ei ole selge, kas Euroopa Liidu õigusaktiga on liikmesriigil lubatud kehtestada õigusnorme, mille kohaselt põllumajandustootjale määruse artikli 19 lõike 1 punkti a alapunktis i osutatud toetust ei maksta, kui talle on juba antud sama sätte alapunktis iii osutatud toetust. Järelikult on kahtlusi Euroopa Liidu asjassepuutuvate õigusnormide õigesti tõlgendamises.

[9] Senäts märgib samuti, et Lauku atbalsta dienests märkustest nähtub, et asjaolu, et taotluse esitamise ajal ületas taotletud toetuse ja varem saadud toetuse summa kokku limiiti (40 000 eurot), ei saa iseenesest õigustada toetuse andmisest keeldumist. Kui liikmesriigid ei tohi kattuvate toetuste saamist keelata, siis oleks Lauku atbalsta dienests hea halduse põhimõtet arvestades pärast seda, kui ta oli saanud kaebaja taotluse teise toetuse saamiseks ja järeldanud, et taotletud summa koos juba antud toetuse summaga ületab limiidi, võinud kaebajale teatada, et taotletud summat tuleb korrigeerida ja vähendada vähemalt 15 000 euro võrra, kuna see ületas limiidi.

[10] Senäts peab määruse nr 1305/2013 ja selle rakendusmääruse nr 808/2014 sätete tõlgenduse selgitamiseks vajalikuks konsulteerida Euroopa Liidu Kohtuga.

Resolutsioon

Vastavalt Euroopa Liidu toimimise lepingu artiklile 267 [...] [viide liikmesriigi menetlusnormidele] Senäts

otsustab

esitada Euroopa Liidu Kohtule järgmised eelotsuse küsimused:

Kas Euroopa Parlamendi ja nõukogu 17. detsembri 2013. aasta määruse (EL) nr 1305/2013 (EL) nr 1305/2013 Euroopa Maaelu Arengu Põllumajandusfondist (EAFRD) antavate maaelu arengu toetuste kohta ja millega tunnistatakse kehtetuks nõukogu määrus (EÜ) nr 1698/2005 artikli 19 lõike 1 punkti a koos selle määruse ja Euroopa Liidu suuniste riigiabi kohta põllumajandus- ja metsandussektoris ning maapiirkondades aastateks 2014–2020 teiste sätetega tuleb tõlgendada nii, et:

- 1) põllumajandustootja kaotab „noore põllumajandustootja“ staatuse juba üksnes seetõttu, et ta on saanud kaks aastat varem määruse artikli 19 lõike 1 punkti a alapunktis iii ette nähtud toetust väikeste põllumajandusettevõtete arendamiseks;

- 2) nende õigusnormidega on liikmesriikidel lubatud kehtestada õigusnorme, mille kohaselt põllumajandustootjale määruse artikli 19 lõike 1 punkti a alapunktis i ette nähtud toetust ei maksta, kui talle on juba antud sama sätte alapunktis iii osutatud toetust;
- 3) liikmesriigil on õigus põllumajandustootja toetuste kombineerimise taotlus tagasi lükata, kui ei ole järgitud Euroopa Komisjoniga kooskõlastatud maaelu arengu programmis ette nähtud kombineerimisjärjestust?

Peatada kohtumenetlus, kuni Euroopa Liidu Kohus teeb otsuse.

Käesolev kohtumäärus ei kuulu edasikaebamisele.

[...] [allkirjad ja formaalsused]

TÖÖDOKUMENT